

Benlik saygısı ve beden imajı algısının başarı odaklı motivasyona etkisinin incelenmesi

Investigation of the effects of self-esteem and body image perception on achievement-oriented motivation

 Esra ÇEVİK¹, Filiz ASLANTEKİN ÖZÇOBAN²

ÖZ

Amaç: Bu araştırma ebelik öğrencilerinin benlik saygısı ve beden imajı algısının başarı odaklı motivasyona etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Kesitsel tipteki araştırma Ocak-Mart 2021 tarihleri arasında Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebek Bölümü öğrencilerinden online veri toplanarak yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini 378 öğrenci oluşturmaktadır. Örnek büyüklüğü Epi info programında hesaplanmıştır. 378 kişilik evrende, %5 tip I hata, %50 prevalans, %3 sapma ve %20 yedek alınarak 338 gönüllü öğrenciyi ulaşılmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkeni başarı odaklı motivasyon, bağımsız değişkenleri ise sosyodemografik özellikler, benlik saygısı, beden imajıdır. Veriler, tanıttıcı özellikler soru formu, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Vücut Algısı Ölçeği ve Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği ile Google Forms üzerinden toplanmıştır. Analizlerde t testi, ANOVA (post hoc:Tukey), Pearson korelasyon analizi ve lineer regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma grubunda yaş ortalaması 20.50±1.06, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puan ortalaması 4.03±1.51, Vücut Algısı Ölçeği puan ortalaması 143.42±17.83, Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puan ortalaması 137.90±22.08'dir. Başarı Odaklı Motivasyon puanı Vücut Algısı Ölçeği puanı arttıkça (p=0.000), anne eğitim durumu arttıkça (p=0.000), baba eğitim durumu arttıkça (p=0.000) artmaktadır. Tek değişkenli analizlerde anlamlı olan Benlik Saygısı Ölçeği puanı, medeni durum ve bölümden memnun olma değişkenleri lineer regresyon analizinde anlamlılığını yitirmiştir (p>0.05).

Sonuç: Araştırma grubunda başarı odaklı motivasyon puanı, benlik saygısı puanı ve beden imajı puanı orta düzeyde bulunmuştur. Başarı odaklı motivasyon puanı, beden imajı algısı ve anne baba eğitim durumu arttıkça artmaktadır. Başarı odaklı motivasyonun artırılması için öğrencilerin beden imajı algılarının yükseltilmesi önerilir.

Anahtar Kelimeler: benlik saygısı; beden imajı; başarı odaklı motivasyon

ABSTRACT

Aim: This research was conducted to examine the effects of midwifery students' self-esteem and body image perception on success-oriented motivation.

Material and Method: The cross-sectional study was carried out by collecting online data from the students of Balıkesir University, Faculty of Health Sciences, Midwifery Department between January and March 2021. The universe of the research consists of 378 students. The sample size was calculated in the Epi info program. In a population of 378 people, 338 volunteer students were reached by taking 5% type I error, 50% prevalence, 3% deviation and 20% reserve. The dependent variable of the study is achievement-oriented motivation, and the independent variables are sociodemographic characteristics, self-esteem, and body image. The data were collected through the descriptive features questionnaire, the Rosenberg Self-Esteem Scale, the Body Image Scale, the Achievement-Oriented Motivation Scale, and Google Forms. T test, ANOVA (post hoc:Tukey), Pearson correlation analysis and linear regression analysis were used in the analyses.

Result: In the study group, the mean age was 20.50±1.06, the mean Rosenberg Self-Esteem Scale score was 4.03±1.51, the Body Image Scale mean score was 143.42±17.83, and the Achievement-Oriented Motivation Scale mean score was 137.90±22.08. Success-Oriented Motivation score increases as the Body Image Scale score increases (p=0.000), as the education level of the mother increases (p=0.000), and as the education level of the father increases (p=0.000). The variables of Self-Esteem Scale score, marital status and satisfaction with the department, which were significant in univariate analyzes, lost significance in linear regression analysis (p>0.05).

Conclusion: In the study group, success-oriented motivation score, self-esteem score and body image score were found to be moderate. Success-oriented motivation score increases as body image perception and parental education level increase. In order to increase success-oriented motivation, it is recommended to increase students' body image perceptions.

Keywords: self-esteem; body image; achievement-oriented motivation

¹ Öğr. Gör. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebek Bölümü, Balıkesir, Türkiye .

² Öğr. Gör. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebek Bölümü, Balıkesir, Türkiye .

Sorumlu Yazar: Esra Çevik,
Öğr. Gör. Dr. Balıkesir Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebek
Bölümü, Balıkesir, Türkiye.
E-mail: esracevik@outlook.com
Telefon: +90 266 244 00 10

Başvuru Tarihi: 25.11.2021

Kabul Tarihi: 29.11.2021

Yayınlanma Tarihi: 30.11.2021

Atf için: Esra Çevik, Filiz Aslantekin Özçoban, Benlik saygısı ve beden imajı algısının başarı odaklı motivasyona etkisinin incelenmesi, 2021;5(3):170-177.

GİRİŞ

Başarı odaklı motivasyon, bireyin bir görevi yerine getirirken, yetenekleriyle ilgili kendine olan inancı, başka bir ifade ile bireylerin hedeflediği amaca ulaşabilmek için zamanını ve enerjisini doğru yönde kullanmasıdır. (1) Motivasyon, öğrenme sürecindeki anahtar etmenlerden biri olup akademik başarı üzerinde doğrudan etkisi olan bir faktördür. (2, 3) Motivasyonu yüksek ve başarılı öğrenciler yetiştirmek, eğitim niteliğinin artırılmasında önemli bir yer tutmaktadır. Nitelikli eğitimin verilebilmesi için fiziksel koşullara ek olarak, öğrencilerin güdülenmesi, motive edilmesi gerekmektedir. Nitekim motive edici gücü düşük olan bir durumun, başarı şansı da düşmektedir. (4) Motivasyonu yüksek öğrenciler sorunlarla mücadele etmede, problemleri çözmede ve rekabet arayışına girme davranışlarına yönelirken, düşük motivasyonlu öğrenciler herhangi bir faaliyete katılmamayı tercih etmekte veya katılmış olduğu faaliyetlerden ayrılmaya eğilim göstermektedir. (5) Yüksek motivasyonla mezun olan öğrencilerin zor planlama, karar verme gerektiren işlerde başarılı olduğu belirtilmektedir (6)

Ebelik bölümünde öğrencilerin teorik bilgi ve beceri edinmelerinin yanısıra öğrencilerin benlik saygılarının, problem çözme becerilerinin (7) ve eleştirel düşünme düzeylerinin geliştirilmesi (8) önemlidir. Nitekim ebeler anne ve bebek sağlığı için önemli bir misyona sahip bir meslek olup özellikle antepartum, intrapartum ve postpartum dönemde önemli roller üstlenmektedir. Ebelik öğrencilerinin öğrenmeye hazır olma durumları, motivasyon düzeyi, benlik saygısı gibi faktörlerden etkilenmektedir. (9) Öğrenciler daha yüksek benlik saygısına sahip olduğunda sosyal aktivitelerde ve okulda daha girişken, daha özgüvenli oldukları bilinmektedir. (6) Bununla birlikte benlik saygısı düşük olan öğrencilerin benlik saygısı yüksek olan öğrencilere göre yeni şeyler öğrenmeye daha az olan istekli olduğu görülmektedir. (10) Ek olarak, benlik saygısı bireyin bilgi, beceri ve bağımsızlık kazanmasına yardımcı olurken, profesyonelliğin gelişimini, profesyonelliklerini ve etkili başa çıkma becerilerini desteklemektedir. (10, 11) Benlik saygısı düşük olan öğrencilerde motivasyon eksikliği olmakta, kendilerine daha az güvenmekte ve kendilerinden istenen şeyi gerçekleştirmede başarılı olamayacaklarını hissetmektedirler. (12) Öğrencilerin kişisel ve mesleki gelişimleri, özgüvenleri ve benlik saygıları hastalarla iletişimlerini etkilemektedir. (13) Sağlık hizmetlerinde nitelikli ve etkili bakım yüksek benlik saygısını gerektirir. Ayrıca benlik saygısı yüksek olanlar daha az tükenmişlik yaşamakta ve daha iyi baş etme becerilerine sahip olmaktadır. (7) Öğrencilerin daha girişken, sağlıklı ilişkiler kurabilen, kendilerini kabul eden, motivasyonu, özgüveni, özsaygısı yüksek bireyler olarak yetişmeleri kuşkusuz bireysel doyum açısından özellikle mesleki başarıları açısından önemlidir. (9)

Öğrencilerin hastayla güçlü ve terapötik ilişkiler kurmak için olumlu benlik imajı ve mesleki kimliğe sahip olması da gerekmektedir. (14) Beden imajı, bireyin bedenini nasıl gördüğü hakkında düşüncesi veya kendi bedenine yönelik duyguları ve tavırlarını içeren kişinin kendisiyle ilgili algısını ifade etmektedir. (15) Beden imajı algısı bireylerin kendi bedenlerini olumlu ve olumsuz algılamalarına göre negatif ve pozitif olarak ikiye ayrılmaktadır. Pozitif beden imajı kendini diğer bireylerle karşılaştırma düşüncesinden sıyrılarak kendi bedeninden memnun olma olarak tanımlanmaktadır. Negatif beden imajı bireyin aşırı kilolu veya obez olması, toplumda, basında ideal beden imajından uzak olması gibi unsurların yanı sıra ailelerin ve yakındaki kişilerin etkileri, bireyin psikososyal özellikleri, kendini diğer bireylerle karşılaştırması ile ortaya çıkmakta olup bireyin kendi bedeninden memnun olmamasıdır (16). Pozitif beden imajı algısına sahip, kendini kabullenen sağlık personelinin daha mutlu, motivasyonu yüksek, doyumlu ve hümanistik bir bakış açısı ile rol ve sorumluluklarını geliştirecekleri belirtilmektedir. (17) Kendisini değerli bulan ve olumlu beden imajı algısına sahip dolayısıyla kendisi ile barışık olan sağlık personeli toplum sağlığının koruması, geliştirmesinde daha etkin hizmet verebilecektir. (18) Bu bağlamda ebelerin yeni doğan bebeklere ve annelere bakma ve toplumun sağlık düzeyini arttırmadaki hayati rolünü göz önünde bulundurarak, bu alanda faaliyet gösteren araştırmacılar ve yöneticiler motivasyon nedenlerini araştırmakla önemli sorumlulukları vardır. (2)

Bu araştırma ebelik öğrencilerinin benlik saygısı ve beden imajı algısının başarı odaklı motivasyona etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırmanın Tipi

Kesitsel tipteki araştırma Ocak-Mart 2021 tarihleri arasında Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümünde öğrenim gören, araştırmayı katılmayı kabul eden, 338 öğrenci ile yürütülmüştür.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Balıkesir Üniversitesi Ebelik Bölümü öğrencileri N=378 oluşturmuştur. Örnek büyüklüğü Epi info programında hesaplanmıştır. 378 kişilik evrende, %5 tip I hata, %50 prevalans, %3 sapma ve %20 yedek alınarak 338 öğrenciye ulaşılmıştır. Bu çalışmaya dahil edilme kriterleri; ebelik bölümü öğrencisi olması, 18 yaş ve üzeri, araştırmaya katılmayı kabul etmesidir.

Araştırmanın Değişkenleri

Araştırmanın bağımlı değişkeni Başarı Odaklı Motivasyon düzeyi, bağımsız değişkenleri ise Beden İmajı, Benlik Saygısı düzeyi ve sosyodemografik değişkenlerden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama araçları, Tanıtıcı Özellikler Soru Formu, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Vücut Algısı Ölçeği, Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeğinden oluşmaktadır.

Tanıttıcı Özellikler Soru Formu: Bu soru formu medeni durum, öğrencinin sınıfı, anne ve babasının eğitim durumu, ailesinin aylık gelir durumu, ebelik bölümünü isteyerek tercih etme durumu, ebelik okumaktan memnun olma durumunu içeren 8 sorudan oluşmaktadır.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği: Benlik saygısını ölçmek amacıyla Rosenberg tarafından geliştirilen (1965) ölçeğin Türkçe'ye uyarlamasını Çuhadaroğlu (1985) yapmıştır. (19) Ölçek dörtlü Likert tipte, 10 maddeden oluşup ölçeğin yanıt seçenekleri "1: Çok doğru", "2: Doğru", "3: Yanlış" ve "4: Çok yanlış" şeklindedir. 10 maddeden alınan toplam puan 0-1 ise benlik saygısı yüksek, 2-4 ise orta, 5-6 ise benlik saygısı düşük olarak değerlendirilmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa değeri Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında 0,86 (Çuhadaroğlu 1986) bizim çalışmamızda 0.78 olarak bulunmuştur.

Beden İmajı Ölçeği: Bu ölçek kişilerin vücudunun çeşitli kısımlarından ve vücut işlevlerinden ne kadar hoşnut olduğunu ölçmeyi amaçlayan Secord ve Jourand tarafından geliştirilen (1953), Türkçeye uyarlaması Hovardaoğlu tarafından (1989) yapılan 40 maddeden oluşan bir ölçektir. (20) Ölçekte her bir madde bir organ ya da bedenin bir bölümü (kol, bacak, yüz gibi) ya da bir işlevi (cinsel faaliyet düzeyi gibi) ile ilgilidir. Her bir madde için 1'den 5'e kadar değişen puanlar "1: Hiç beğenmiyorum", "2: Beğenmiyorum", "3: Kararsızım", "4: Beğeniyorum" ve "5: Çok beğeniyorum" olarak 5'li Likert tipinde tasarlanmıştır. Ölçeğin toplam puanı 40 ile 200 arasında olup alınan puanın yüksekliği kadının vücut algısını olumlu değerlendirdiğini göstermektedir. Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasında Cronbach alfa katsayısı 0.91, bizim çalışmamızda 0.86'dır.

Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği: Öğrencilerin başarı odaklı motivasyonlarını belirlemek amacıyla Semerci tarafından (2010) geliştirilen ölçek "5'li Likert tipte olup 35 maddeden (1=hiç katılmıyorum, 5=tamamen katılmıyorum) oluşmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar başarı odaklı motivasyonun arttığına işaret etmektedir. Semerci'nin çalışmasında Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeğinin Cronbach alfa katsayısı 0.89, bu çalışmada 0.75 bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Google forms üzerinden oluşturulan anket formunu ebelik bölümü öğrencilerine WhatsApp, grupları üzerinden duyurularak ankete çevrim içi katılımları sağlanmıştır. Araştırmanın amacı, gönüllük esasına dayalı olduğu, elde edilen bilgilerin yalnızca bilimsel amaçla kullanılacağı online formun açıklama kısmında belirtilmiştir. Açıklamayı okuyup onaylayan öğrenciler araştırma sorularına ulaşabilmektedir.

Çalışmanın Etik Yönü

Araştırmanın yürütüldüğü bölüm başkanlığından ve Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (No: 2020/219) izin alınmıştır. Ayrıca katılımcılardan Google forms üzerinden bilgilendirilmiş onamı alınmıştır.

BULGULAR

Araştırma grubunu 338 ebelik öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma grubundaki öğrencilerin %51.2'sini birinci sınıf öğrencileri, %93.8'ini bekar öğrenciler, %62.7'sini annesi ilköğretim mezunu olan öğrenciler, %40.8'ini babası ilköğretim mezunu öğrenciler, %68.0'ını geliri giderine eşit olan, %78.1'ini ebelik bölümünü isteyerek tercih eden, %82.0'ını ebelik bölümünden memnun olan öğrenciler oluşturmaktadır (Tablo 1).

Araştırma grubunda yaş ortalaması 20.50±1.06, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puan ortalaması 4.03±1.51, Beden İmajı Ölçeği puan ortalaması 143.42±17.83, Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puan ortalaması 137.90±22.08'dir (Tablo 2).

Araştırma grubunda Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puan ortalaması evli olanlarda (t=-3.994; p=0.000), annesi üniversite ve üzeri öğrenime sahip olanlarda (F=39.006; p=0.000), babası üniversite ve üzeri öğrenime sahip olanlarda (F=36.939; p=0.000), ebelik bölümünden memnun olanlarda (t=2.216; p=0.027) anlamlı olarak yüksektir. Öğrenim görülen sınıf, gelir, ebelik bölümünü isteyerek tercih etme durumuna göre istatistiksel anlamlı farklılık yoktur (p>0.05) (Tablo 2).

Araştırma grubunda Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puanı ile Benlik Saygısı Ölçeği puan ortalaması arasında pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki, Beden İmajı Ölçeği puanı ile pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki vardır (p<0.05). Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puanı ile yaş arasında anlamlı bir ilişki yoktur (p>0.05) (Tablo 3).

Bağımsız değişkenlere göre Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puanı arasındaki ilişkinin değerlendirildiği lineer regresyon analizine bakıldığında, modele alınan değişkenlerin Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puanındaki değişimin %33'ünü açıkladığı ve modelin anlamlı olduğu görülmektedir (Adjusted R²= 0.33, F=28.411, p=0.000). Başarı Odaklı Motivasyon puanı Beden İmajı Ölçeği puanı arttıkça (p=0.000), anne eğitim durumu arttıkça (p=0.000) ve baba eğitim durumu arttıkça (p=0.000) artmaktadır. Tek değişkenli analizlerde anlamlı olan benlik saygısı, medeni durum ve bölümden memnun olma değişkenleri lineer regresyon analizinde anlamlılığını yitirmiştir (Tablo 4).

Tablo 1. Araştırma grubunun sosyodemografik özellikleri (n=338).

Değişkenler	n	%
Sınıf		
1	173	51.2
2	61	18.1
3	47	13.9
4	57	16.8
Medeni durum		
Bekar	317	93.8
Evli	21	6.2
Anne eğitim		
Okuryazar	31	9.2
İlköğretim	212	62.7
Lise	47	13.9
Üniversite ve üzeri	46	13.6
Baba eğitim		
Okuryazar	36	10.7
İlköğretim	138	40.8
Lise	87	25.7
Üniversite ve üzeri	77	22.8
Gelir		
Gelir giderden az	78	23.1
Gelir gidere eşit	230	68.0
Gelir giderden fazla	30	8.9
Ebelik bölümünü isteyerek tercih etme		
Evet	264	78.1
Hayır	74	21.9
Bölümden memnun olma		
Evet	277	82.0
Hayır	61	18.0
Toplam	338	100.0

Tablo 2. Araştırma grubunun sosyodemografik özellikleri (n=338).

Değişkenler	X±SS
Yaş	20.50±1.06
Benlik Saygısı	4.03±1.51
Beden İmajı	143.42±17.83
Başarı Odaklı Motivasyon	137.90±22.08

X=Ortalama, SS=Standart sapma.

TARTIŞMA

Bu çalışma başarı odaklı motivasyonun benlik saygısı ve beden imajı ile ilişkisini yordayan ilk çalışmalardan biri olup araştırma grubundaki öğrencilerin, Benlik Saygısı Ölçeği puan ortalaması 4.03±1.51, Vücut Algısı Ölçeği puan ortalaması 143.42±17.83, Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puan ortalaması 137.90±22.08'dir. Literatürdeki çalışmalara bakıldığında çeşitli gruplar üzerinde yürütülmüş çalışmalar olmakla birlikte sağlık alanında öğrenim gören lisans öğrencilerinde yürütülmüş böyle bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Bu çalışmada Benlik Saygısı Ölçeği puan ortalaması 4.03±1.51 olup, çalışmamızdan farklı olarak Marmara Bölgesi'nde bir devlet ve bir vakıf üniversitesinde yürütülen bir çalışmada hemşirelik öğrencilerinin Benlik Saygısı Ölçeği puan ortalaması daha yüksek (1.05±0.53) bulunmuştur. (21) Bu durum araştırmaların yürütüldüğü bölgelerin sosyoekonomik gelişmişliği ile ilişkili olabilir. Çalışmamızda Beden İmajı Ölçeği puan ortalaması 143.42±17.83 olup beden imajı algısının orta düzeyde olduğu görülmektedir. Bizim çalışmamızdan yüksek biçimde İstanbul'da bir üniversitenin hemşirelik bölümü öğrencilerin beden imajı puanı 202.53±25.03 bulunmuştur. (22)

Tablo 2. Araştırma grubunda başarı odaklı motivasyonla bazı sürekli değişkenler arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi

Değişkenler	n	X±SS	Test değeri	p
Sınıf				
1	173	137.67±22.31	F=0.347	0.791
2	61	139.01±24.87		
3	47	135.25±22.33		
4	57	139.23±17.92		
Medeni durum				
Bekar	317	136.69±21.83	t=-3.994	0.000
Evli	21	156.14±17.77		
Anne eğitim				
Okuryazar ^a	31	114.12±17.36	F=39.006	0.000
İlköğretim ^b	212	136.43±16.18	a<b<c<d	
Lise ^c	47	137.60±17.81		
Üniversite ve üzeri ^d	46	161.17±14.82		
Baba eğitim				
Okuryazar ^a	36	110.22±18.28	F=36.939	0.000
İlköğretim ^b	138	137.88±17.95	a<b<c<d	
Lise ^c	87	137.72±14.48		
Üniversite ve üzeri ^d	77	151.07±12.08		
Gelir				
Gelir giderden az	78	137.26±10.96	F=0.391	0.677
Gelir gidere eşit	230	137.67±10.67		
Gelir giderden fazla	30	141.26±10.08		
Ebelik bölümünü isteyerek tercih etme				
Evet	264	138.97±11.99	t=1.689	0.092
Hayır	74	134.08±22.12		
Bölümden memnun olma				
Evet	277	139.14±11.18	t=2.216	0.027
Hayır	61	132.26±15.13		

Tablo 3. Araştırma grubunda yaş, Benlik Saygısı puanı ve Beden İmajı puanına göre Başarı Odaklı Motivasyon puanının korelasyon analizi (n=338).

Başarı Odaklı Motivasyon puanı	r	p
Yaş	0.042	0.447
Benlik Saygısı	-0.141	0.009
Beden İmajı	0.392	0.000

Tablo 4. Araştırma grubunda Başarı Odaklı Motivasyonun lineer regresyon analizi ile değerlendirilmesi

Değişkenler	B	Standardize B	p	Güven Aralığı Alt;Üst
Beden İmajı	0.182	0.229	0.000	1.10;1.26
Benlik Saygısı	0.263	0.018	0.703	-0.09;1.61
Medeni durum	5.864	0.064	0.175	-2.62;14.35
Anne eğitim durumu	7.766	0.289	0.000	5.01;10.52
Baba eğitim durumu	5.171	0.223	0.000	2.77;7.56
Bölümden memnun olma	-5.150	-0.090	0.057	-10.45;0.15

Adjusted R2= 0.33, F=28.411, p=0.000.

Çalışmamızda Başarı Odaklı Motivasyon puanı orta düzeyde olup (137.90±22.08), bizim çalışmamıza benzer biçimde İstanbul'da üniversite öğrencileriyle yürütülen bir çalışmada Başarı Odaklı Motivasyon Ölçeği puan ortalaması 127.41 olduğu bulunmuştur. (4) Kavousipour ve ark. Shiraz Tıp Bilimleri Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerle yürüttüğü çalışmada (2015) katılımcıların başarı motivasyon düzeylerinin ortalamasının üzerinde olduğu bulunmuştur. (6) Taskesen'in üniversitesinde öğrenim gören görsel sanatlar öğretmen adaylarında yürüttüğü çalışmada ise öğretmen adaylarının başarı odaklı motivasyon düzeylerinin oldukça yüksek olduğu bulunmuştur. (23) Bu durum araştırma grubunun farklılığına, yeteneğin ön planda olduğu bir öğrenim düzeyi içinde olmalarına bağlı olabilir.

Bu çalışmada Başarı Odaklı Motivasyon puanı ile anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve beden imajı arasında ilişki bulunmuş olup Başarı Odaklı Motivasyon puanı beden imajı puanı arttıkça, anne eğitim durumu arttıkça, baba eğitim durumu arttıkça artmaktadır.

Bizim çalışmamıza benzer biçimde Özcan ve ark. yürüttüğü çalışmada da anne eğitim durumu yüksek olanların düşük olanlara kıyasla Başarı Odaklı Motivasyonlarının da arttığı bulunmuştur. (24) Nitekim eğitim durumu arttıkça kadının statüsü de artmakta, aile içindeki rol modellerden biri olan annenin eğitim durumundaki artış da başarı odaklı motivasyona olumlu yansımaktadır. Aynı durumu baba eğitim durumunun artması ile de ilişkilidir. Yemenici ve ark. yürüttüğü çalışmada da bizim çalışmamız benzer şekilde baba eğitim durumu arttıkça da başarı odaklı motivasyonun arttığı görülmektedir. (1) Bu durum eğitim düzeyi artan ebeveynlerin motivasyonel yetileri, rol model niteliklerinin artması ile ilişkili olabilir. Özcan ve Kaya'nın çalışmasında da öğrencilerin başarı odaklı motivasyonu bizim çalışmamızda olduğu gibi anne ve baba eğitim durumuyla pozitif korelasyon göstermektedir. (24)

Bireyin bedeninin başkalarına nasıl görüldüğü konusunda kişinin düşüncesi veya kendi bedenine yönelik duyguları ve davranışları diye tanımlanabilen beden imajı çalışmamızda başarı odaklı motivasyonu yordamada önemli bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum beden imajı algısı, bedeniyle barışık olma durumu yüksek bireylerin başarı odaklı motivasyonlarının da arttığını göstermektedir. Literatürde beden imajı ve başarı odaklı motivasyonu değerlendiren çalışma sayısının sınırlı olup Randal'ın sporcularla yürüttüğü bir çalışmada olumlu beden algısına sahip sporcuların motivasyonlarının ve sağlıklı olma durumlarının daha iyi olduğu bulunmuştur. (25) Görüldüğü gibi bireyin kendi bedeniyle barışık olması / pozitif beden imajı olmasının başarı odaklı motivasyonunu da artırdığını göstermektedir.

Çalışmamızda sınıf, medeni durum, gelir ve bölümü isteyerek tercih etme durumuna göre başarı odaklı motivasyon puanının anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Literatürde bazı çalışmalarda sınıf arttıkça başarı odaklı motivasyon'un arttığı gibi, (23) bölüme göre da farklı başarı odaklı motivasyon düzeylerinin olduğu görülmektedir. (4) Bu durum çalışmamızda diğer çalışmalardan farklı olarak ileri analizlerin yapılmasına, araştırmanın pandemi sürecinde, uzaktan eğitim devam ederken yürütülmesine bağlı olabilir. Öte yandan gelir durumu ve bölümü isteyerek tercih etme durumuna göre başarı odaklı motivasyon düzeylerinin arasında fark olmaması öğrencilerin benzer sosyal sınıfa sahip öğrencilerden oluşmasına ayrıca ebeklik bölümü mezunlarının istihdamının yüksek olmasının başlıca tercih nedeni olmasına bağlı olabilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Güçlü Yönleri

Bu çalışma başarı odaklı motivasyon, benlik saygısı ve beden algısını bir arada ele alan sağlık alanında yürütülen ilk çalışmalardan biridir. Ancak bu konuda literatürde yürütülen sınırlı çalışma olması, bu çalışmaların da bizim araştırma grubumuzdan farklı olması tartışmada yatay tartışma izlenmesine neden olmuştur.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırma grubunda Başarı Odaklı Motivasyon puanı orta düzeyde, benlik saygısı puanı ve beden imajı puanı orta düzeyde bulunmuştur. Öğrencilerin başarı odaklı motivasyonlarını belirlemeye ve motivasyon düzeyini arttırmaya yönelik kanıt düzeyi yüksek çalışmaların yürütülmesi gereklidir. Özellikle mesleğin statüsünün iyileştirilmesinde eğitim ortamında sağlanacak motivasyon sahada ebelerin daha etkili olmalarına sağlayacaktır. Motivasyonu yüksek kişilerin gerek sosyal gerekse çalışma yaşamında daha başarılı olduğu düşünüldüğünde, eğitim programları içinde motivasyon konulu eğitimlerin, derslerin olması gereklidir.

Başarı Odaklı Motivasyon puanı anne baba eğitim düzeyi arttıkça ve beden imajı algısı arttıkça artmaktadır. Öğrencilerin motivasyonunun artırılması için eğitim programları düzenlenmesi önerilmektedir. Ayrıca ebeveynlerin bu konuda bilinçlendirilmesi, rol model olarak çocukları üzerinde yarattıkları etkinin ebeveynlere aktarılması gerekir. Öğrencilerin motivasyonlarını olumsuz etkileyecek tutum ve davranışlardan uzak durmaları ve başarı odaklı motivasyon gelişimine katkıda bulunacak faaliyetlerin yaşama geçirilmesi gerekmektedir. Başarı odaklı motivasyonun artırılması için öğrencilerin benlik saygısının ve beden imajı algılarının yükseltilmesi önerilir. Ayrıca bu konuda hem öğrencilerin hem de öğretim elemanlarının farkındalıklarını arttırmaya yönelik eğitimler, programlar yürütülmesi önemlidir.

BİLDİRİMLER

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek: Herhangi bir kurumdan maddi destek alınmamıştır.

Etik Kurul İzni: Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (No:2020/219) ve Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Ebeklik Bölüm Başkanlığından araştırmanın yapılabilmesi için izin alınmıştır.

Teşekkür: Araştırmaya katılan tüm ebeklik bölümü öğrencilerine teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

1. Yemenici Devrim AD, Bozkurt Ö, Özkara M. Genç nesilde başarı odaklı motivasyon ve öz saygının kariyer stresi ile ilişkisi. *Uluslararası Turizm, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi* 2020;4(1):56-66.
2. Kheirkhah M, Joghi ZZ, Jalal EJ, Haghani H. The relationship between self-efficacy and motivation among midwifery students of Tehran University of Medical Sciences in 2016. *Der Pharmacia Lettre*. 2017;9(1):29-37.
3. Nasser R, McInerney D. Achievement-oriented beliefs and their relation to academic expectations and school achievement among Qatari students. *Educational Psychology*. 2016;36(7):1219-41.doi: <https://doi.org/10.1080/01443410.2014.993928>
4. Ergin A, Karataş H. Üniversite öğrencilerinin başarı odaklı motivasyon düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2018;33(4):868-87.doi: <https://doi.org/10.16986/huje.2018036646>
5. Karataş H, Erden M. Akademik motivasyon ölçeğinin dilsel eşdeğerlik, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Education Sciences*. 2012;7(4):983-1003.
6. Kavousipour S, Noorafshan A, Pourahmad S, Dehghani-Nazhvani A. Achievement motivation level in students of Shiraz University of Medical Sciences and its influential factors. *Journal of advances in medical education & professionalism*. 2015;3(1):26.
7. Tekir Ö, Yaşar Ö, Çevik C, Dikoğlu M, Kaymak GÖ. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin depresyon ve benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 2018;8(1):15-21.
8. Çevik C, Tekir Ö, İnceler K, Dikoğlu M. Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimlerinin incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*. 2014;1(1):11-21.
9. Dinçer F, Öztunç G. Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin benlik saygısı ve atılganlık düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2009;16(2):22-33.
10. Çifçi H, Kaya F, Daştan Bostancı N. Sağlık alanındaki üniversite öğrencilerinde iletişim becerileri ve mesleki benlik saygısı arasındaki ilişki. *Caucasian Journal of Science*. 2020;7(1):42-55.
11. Kaya FŞ, Şarlı E. Spor Bilimleri Fakültesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerinin Psikolojik Dayanıklılık ve Benlik Saygısı ile İlişkisi. *Eurasian Research in Sport Science*. 2020;5(1):60-77.doi: <https://doi.org/10.35333/ERISS.2020.170>
12. Yılmaz FT, Sabancıoğulları S, Kumsar AK. Motivation in the first year of nursing education: It's relationship with professional self-concept, self-esteem. *Archives of Nursing Practice and Care*. 2016;2(1):050-6.doi: <https://doi.org/10.17352/2581-4265.000014>
13. Top FÜ, Kaya B, editors. Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Benlik Saygıları ve Atılganlık Düzeylerinin Sosyodemografik Özellikleri Açısından İncelenmesi. *Yeni Symposium*; 2009.
14. Giddens JF, Caputi L, Rodgers B. *Development of Concepts for Concept-Based Teaching*, 2019. 34 p.
15. Aslan H, Koç Z. Ortaokul Öğrencilerinin Beden İmajı ve Sosyal Kaygı Düzeyleri. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*. 2018;4(3):65-77.
16. Grogan S. *Body image: Understanding body dissatisfaction in men, women and children*. 3rd Edition ed. London: Routledge; 2016.
17. Kaya H, Öztürk A, Sarı E. Öğrenci hemşirelerin benlik saygısı ve öz-bakım gücü düzeyinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Florence Nightingale Journal of Nursing*. 2005;13(54):85-94.
18. Aktaş A, Aştı Atabek, Bakanoğlu E, Çelebioğlu M. Bir hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin beden imgesi algısının belirlenmesi. *Florence Nightingale Journal of Nursing*. 2010;18(2):63-71.
19. Çuhadaroğlu F. Gençlerde benlik saygısı ile ilgili bir araştırma. *XXI Ulusal Psikiyatri ve Nöroloji Bilimleri Kongresi*; Mersin 1985.
20. Hovardaoğlu S. *Psikiyatri, Psikoloji, Psikofarmakoloji Dergisi Testler Özel Eki*. 1992;1:26-7.

21. Çıtak Tunç G, Bilgin Çıtak N, Ak B. Hemşirelik öğrencilerinin benlik saygısı, narsisizm ve kişilik özellikleri: Devlet ve vakıf üniversitesi incelemesi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*. 2020;3(1):16-27.
22. Aktaş A, Atabek Aştı T, Bakanoğlu E, Çelebioğlu M. Bir hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin beden imgesi algısının belirlenmesi. *Florence Nightingale Journal of Nursing*. 2010;18(2):63-71.
23. Taskesen S. A Research on Learning Approaches and Achievement Focused Motivations of Prospective Visual Arts Teachers. *International Education Studies*. 2020;13(1):123-34.doi: <https://doi.org/10.5539/ies.v13n1p123>
24. Özcan D, Kaya FA. Üstün Zekalı Olan ve Olmayan Öğrencilerin Başarı Odaklı Motivasyonlarının Belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 2017;25(6):2357-68.
25. Randal A. Health or appearance?: reasons for exercise, body image and self-esteem in males. 1996.